



Biyoeęitlilik Kaybı / Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Önemi



Sürdürülebilirlik Bülteni
Ekim 2022 / Sayı: 20

Biyçeşitlilik Kaybı

Biyolojik çeşitlilik bitkilerden, hayvanlara, mantarlardan, mikroorganizmalara tüm canlıları ve bu canlıların oluşturdukları ekosistemleri açıklayan bir ifadedir. Biyçeşitlilik genetik çeşitlilik, tür çeşitliliği ve ekolojik olayların çeşitliliği öğelerinden oluşmaktadır.

Ekosistemler ve içindeki canlılar önemli biyolojik işlevlere sahiptir. Örneęin bitkiler karbondioksiti tüketerek atmosfere oksijen sağlar ve böylelikle çevreyi insan yaşamına uygun hale getirir. Bir ekosistemdeki küçük bir detayın bile büyük sorunlara yol açabileceği bilinmektedir.

Son 100 yılda vahři memelilerin %83'ü geri gelmemek üzere yok oldu!

Bütün bir doğa ve doğanın içindeki her bir canlı birbirini ve yaşamı bir aę gibi destekler. Bu ahenk ile devam eden düzen insanların doğanın kaynaklarını doğru kullanamaması nedeni ile bozulmaktadır. Bununla birlikte, doğal kaynakların tükenmesi biyçeşitlilik öğelerinin tamamını geri döndürülemez şekilde kaybına sebep olmakta ve doğadaki yaşayan bütün canlıları zor durumda bırakmaktadır.



Dünyamız daha önce şahit olmadığımız kadar hızlı derecede biyolojik çeşitliliğini kaybediyor. 1970'ten bu yana köpek balığı ve vatoz türlerinin küresel çokluğu %71 azaldı. Bu durum sadece hayvanlarla sınırlı değil. Geçmiş asırda mevcut bitki türlerinin yarısı geri dönülemez tahripler nedeniyle varlıklarını yitirmiş durumdadır. Bütün bu sonuçların ana kaynağı tüm canlı varlıkları %0,01'ini temsil eden insanlardır.

Plansız arazi kullanımı, doğal kaynakların etkin kullanılmaması, artan su ihtiyacı, çevre kirliliği vb. birçok olumsuz etki insan kaynaklıdır. Bu unsurların sonucu olarak toprak, orman, sulak araziler ve nehirler gibi yaşam habitatı olma özelliğine sahip bölgeler geri dönüşü olmaksızın kaybolmaktadır. Bu alanların kayboluğu doğadaki canlıların yaşam alanlarını kaybetmelerine, zehirlenmelerine, can kayıplarına ve hatta nesillerinin yok olmasına neden olmaktadır.

Yok olan her tür başka bir türün yok oluşuna zemin oluşturmaktadır.

Her yok olan nesil ile tüm ekosistemin dengesi derinden sarsılmaktadır. Bozulan denge ileri safhalarda hidrolojik döngünün bozulmasına ve su kaynaklarının kurumasına neden olabilmektedir. Örnek olarak istilacı türlerin baskın olduğu bölgelerde olan arı, kelebek gibi canlıların ölümü oranı artabilmektedir. Bu durum tarım sektörünü ve en temelde bitki üremesini zorlaştırmaktadır. Bitkilerin dünyamıza yaptığı katkılar göz önünde bulundurulduğunda orta vadede iklim değişikliği gibi konular gündemimize gelmektedir.



Neler yapabiliriz?

Biyçeşitliliği korumak için birçok yöntem bulunmaktadır. Hem insanların düşünme biçimlerinde, hem de işletmelerin ve hükümetlerin eylemlerinde köklü değişikliklere ihtiyaç vardır. Elimizde olan teknoloji, bilim, insan emeği, yatırım, yargı sistemi gibi imkanlar kapsamlı bir şekilde kullanarak tahribatları azaltabiliriz. Çevremizdekileri biyçeşitlilik kaybı tehlikesine karşı bilgilendirebiliriz.

Bunlara ek olarak, çeşitli alanlarda biyçeşitlilik kaybını önlemek için şu şekilde önlemler de alabiliriz:

- Toprak:**Doğal alanları korumak.
- Çiftçilik:**Doğayı düşünerek hareket etmek.
- Şehirler:**Doğal yaşama alan ayırmak.
- Okyanuslar:**Canlıların habitatını korumak ve kirletmemek.
- Su:**Nehirler ve göllerdeki doğal yaşamı korumak.
- İklim:**İklim değişikliğinin etkilerini azaltmak.
- Gıda:**Atıkları azaltıp, bitkilere dayalı beslenmek.
- Sağlık:**Sağlığı düşünerek çevreyi korumak.



SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARININ ÖNEMİ



Önceki bültenlerimizde ayrı ayrı ve detaylı bir şekilde değerlendirdiğimiz Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Eylül 2015'te Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 193 devletin tamamının kabul ettiği bir yol haritası düzenlemesidir. Hedef yılın 2030 olarak belirlendiği bu düzenlemede arzulanan dünyayı açık bir şekilde tanımlayan 17 adet sürdürülebilir kalkınma amacı bulunmaktadır. Farklı gelişmişlik seviyesindeki ülkelere yönelik oluşturulan SKA'lar her ne kadar hükümetler için uygulanabilir hedefler olarak kurgulanmış olsalar da iş dünyası ve bireyler için de kilit bir rol oynamaktadır.

Yoksulluğu ortadan kaldırmak, eşitsizlik ve adaletsizlikle mücadele etmek ve gezegenimizi korumak Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nın 3 temel gündemidir.

Belirlenmiş 17 amaç, tüm toplumları etkileyen ortak sorunları içermektedir ve bunların çözümüne ilişkin rehberlik sağlamaktadır. Bununla birlikte, bireylerden büyük şirketlere herkesin sorunlarını konu edinerek ortak bir ses olma görevini yerine getirmiştir. Daha da önemlisi, SKA'lar sorunlar arasındaki karmaşık ilişkileri ve ortak yönleri bir arada sunmaktadır. Amaçlar her ölçekte ve her düzeyde dikkate alınması gereken sorunları kapsar ve yerelden küresele doğru günümüzdeki ve gelecekteki nesillerin yaşam koşullarının iyileştirilmesini amaçlar.





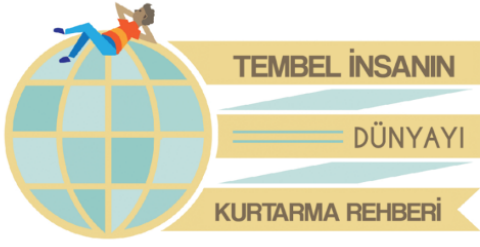
KURUMLAR NELER YAPABİLİR?

SKA'ları, günümüzün en büyük sorunlarını tanımlamaktadır. Bu sorunları gidermek; hükümetler, sivil toplum, özel sektör ve bireyler arasında toplu eylemler gerektirmektedir. Bu bağlamda özel sektör vazgeçilmez bir ortaktır ve kritik bir role sahiptir. Sektör ya da büyüklüğü fark etmeksizin bütün şirketler sürdürülebilir kalkınma amaçlarına katkıda bulunabilir. Birleşmiş Milletler şirketlerden öncelikle sorumlu bir şekilde iş yapmalarını, ardından iş birliği yoluyla toplumsal sorunları çözüme fırsatlarını takip etmelerini talep etmektedir.

Şirketlerin yapabileceği katkılara aşağıdaki maddeleri örnek olarak gösterebiliriz:

- Şirketlerin iklim adaptasyonunun sağlanması,
- Şirket paydaşlarının SKA'lar hakkında bilinçlendirilmesi,
- Yolsuzlukla mücadele programlarını desteklemeleri,
- Şirketlerin yeşil şirket olmak için çaba göstermesi,
- Sosyal sorumluluk projeleri ile SKA'lara destek olması,
- Çocuklara ve çalışma ilkelerine gerekli ilginin verilmesini,
- Enerji ihtiyacını yenilebilir kaynaklardan gidermeye çalışması.

BİZ NELER YAPABİLİRİZ?



TEMBEL İNSANIN

DÜNYAYI

KURTARMA REHBERİ

Birleşmiş Milletler SKA'lar kapsamında bireyleri teşvik etmekte ve bireylere yol göstermektedir. Ortalama bir bireyin büyük etkiler yaratabileceğini açıklayan birçok bildiri ve makale yayımlanmıştır. Bu kapsamdaki çalışmalardan biri olan Tembel İnsanın Dünyayı Kurtarma Rehberi'ndeki ana fikir her insanın dünyayı daha yaşanılabilir bir hale getirilme çabasında değerli bir parça olduğudur. 4 temel insan tipi olan bu çalışmada, herkes için çeşitli lokasyonlarda uygulamaya dökülebileceği sürdürülebilirlik aktiviteleri örneklenmiştir.

Seviye 1 - Kanepende otururken yapabileceğin şeyler



SEVİYE

1

KANEPE
SÜPERSTARI

- Kullandığın elektronik aletlerin fişlerini bir uzatma kablosuna tak, aletleri kullanmadığında uzatma kablosunu tamamen kapatıp elektrik tasarrufu yapabilirsin.
- Kağıt dekontları kullanmayıp onun yerine çevrimiçi ya da mobil cihaz aracılığıyla faturalarını ödeyebilirsin. Kağıt kullanmazsan, orman yıkımlarına da gerek kalmaz!
- Hatırlaman gereken şey mi gördün? Çıktı almayıp bilgisayarına kaydedebilir ya da daha iyisi dijital post-it notu kullanabilirsin. Gereksiz kağıt harcama!
- Televizyonun ya da bilgisayar ekranının sana rahat ve gerekli ışığı sağlar, bu yüzden ihtiyacın yoksa diğer ışıkları kapatabilirsin. Işıkları söndür!
- İnternette biraz araştırma yapıp sürdürülebilir uygulamalar edinmiş ve çevreye zarar vermeyen şirketler bulup onlardan alışverişlerini bu şirketlerden yapabilirsin.

Seviye 2 - Evde yapabileceğin şeyler



SEVİYE

2

EVİN
KAHRAMANI

- Duşlarını kısa tutabilirsin. Özellikle küvetlerin 5-10 dakikalık bir duştan çok daha fazla su harcadığını unutma!
- Taze yiyecekleri veya artakalan yemeklerini bozulmadan dondurup saklayabilirsin.
- Gıda artıklarını gübreye dönüştürebilirsin. İklim etkilerini azaltırken aynı zamanda da besinlerin geri dönüşümünü de sağlayabilirsin.
- Kağıt, plastik, cam ve alüminyum geri dönüştürmek çöp sahalarının büyümesini engeller.
- Bulaşıkları makineye sudan geçirmeden yerleştirebilirsin.
- Fırını önceden ısıtmaktan kaçınabilirsin.
- Satın aldığın ürünlerde olabildiğince az ambalaj kullanılmasına dikkat et!

Seviye 3 - Ev Dışında Yapabileceğin Şeyler



- Tek seferlik olmayan su şişesi, kahve fincanı ve termos kullanabilirsin.
- Yamuk yumuk meyve sebzeleri satın alabilirsin. Mahalle pazarlarından taze ama yamuk meyve ve sebze satın almak gıdaların çöpe atılmasını önler.
- Araba yolculuklarını kalabalık seyahatler için saklayabilirsin. Bisiklete bin, yürü ya da toplu taşıma kullan!
- Plastik poşet kullanmayı bırakarak tekrar kullanılabilen alışveriş çantaları taşımaya başlayabilirsin.
- Arabana bakım yaptır. Yeni bakım yapılmış bir araba çevreye ve insana daha az zararlı gaz salımı yapar.
- Kullanmadığın eşyalarını bağışlayabilirsin. Çevrendeki yardım dernekleri az kullandığın kıyafetlerine, kitaplarına ve mobilyalarına yeniden hayat verebilir!

Seviye 4 - İşyerinde Yapabileceğin Şeyler



- Diğer ülkeler ve diğer iş alanlarındaki çalışanlar hakkında araştırma yap. İş arkadaşlarınla bu konularda konuşabilirsin. Sürekli bilgi edin!
- İşyerin temiz ve dayanıklı altyapı konusunda yatırım yapıyor mu? Bu yatırım, çalışanların iş güvenliğini ve çevreyi korumak için tek yol.
- İşyerinde, atıklarını geri dönüşüm ünitelerine atabilirsin.
- İşyerine bisikletle, yürüyerek ya da toplu taşımayı kullanarak gidebilirsin.
- İşyerini, sivil toplumla çalışarak yerel halkın amaçlara ulaşmasına yardımcı olması konusunda teşvik edebilirsin.
- İşyerinde, sıcaklığı kışın daha düşük, yazın daha yüksek dereceye ayarlayabilirsin.

Rehberin tamamına [linkten](#) ulaşabilirsin!

Kaynaklar:

1. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/takeaction/>
2. <https://www.globalcompacturkiye.org/surdurulebilir-kalkinma-amaclari/>
3. <https://turkiye.un.org/tr/sdgs>
4. <https://www.products.pcc.eu/tr/blog/biyolojik-cesitlilik-tehdit-altinda/>
5. <https://www.worldwildlife.org/pages/what-is-biodiversity#:~:text=Biodiversity%20is%20all%20the%20different,maintain%20balance%20and%20support%20life.>
6. <https://www.kureselamaclar.org/amaclar/nitelikli-egitim/>
7. <https://www.unicef.org/turkiye/hikayeler/%C3%A7ocuklar-i%C3%A7in-biyolojik-%C3%A7e%C5%9Fitlilik-neden-%C3%B6nemli>
8. http://www.turcev.org.tr/turcevCMS_V2/files/files/Biyo%C3%A7e%C5%9Fitlilik%20nedir.pdf
9. <https://www.unglobalcompact.org/take-action/action/sdg-advocates-letter>
10. <https://www.undp.org/sdg-accelerator/business-and-sdgs>